

नांदेड

ठाणे, पुणे ,नाशिक,धुळे,नंदूरबार,जळगांव,अहमदनगर,

यवतमाळ, गडचिरोली,चंद्रपूर व अमरावती या जिल्ह्यातील
आदिवासी कुटुंबाच्या परसबागेत फळझाड व भाजीपाला
लागवडीची योजना -सन २००७-०८

महाराष्ट्र शासन

कृषि,पशुसंवर्धन,दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,

शासन निर्णय क्र. पफयो २००७/प्र.क्र. १६६ /९ अ

मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक: ८ जून, २००८

वाचा:--१) कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,शासन निर्णय क्र.

पफयो २००६/प्र.क्र.१८९/९अ, दिनांक १७ जून,२००६

२) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-१००६/प्र.क्र.१३१/कोषा प्रशासन-५

दिनांक १५ मे, २००७

३) कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,पत्र क्र.

संकीर्ण १००७/प्र.क्र.९८/२अ, दिनांक १९ मे,२००७

४) कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,शासन निर्णय क्र.

अंदाज १००७/प्र.क्र.६६/२अ, दिनांक २८ मे,२००७

प्रस्तावना :-

राज्यातील १२ जिल्ह्यातील आदिवासी भागातील कुपोषणाचे प्रमाण कमी करण्याच्या उद्देशाने पौष्टिक आहार निर्माण करण्यासाठी आदिवासी कुटुंबाच्या घराभोवती असलेल्या परसबागेत विशिष्ट भाजीपाला व फळांची निवड करून लागवड करण्यास प्रोत्साहन देण्याची फळझाडे व भाजीपाला पिकाची योजना राज्यात सन २००३-२००४ पासून राबविण्यात येत आहे. ही योजना सन २००७-०८ मध्ये राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यात आदिवासी भागात कुपोषणाचे प्रमाण जास्त असल्याने त्यांचे आहारात जीवनसत्व व इतर आवश्यक पोषकद्रव्ये उपलब्ध होण्याच्या हेतूने या कुपोषित भागासाठी पौष्टिक आहार योजना तयार करण्यात आली आहे. परसबागेत उपयुक्त फळे व भाजीपाल्याचा समावेश करून आहार अन्नद्रव्याच्या दृष्टीने परिपूर्ण करता येणे शक्य होईल यास्तव राज्यातील १२ जिल्ह्यातील आदिवासी भागातील कुपोषणाचे प्रमाण कमी करण्याच्या उद्देशाने पौष्टिक आहार निर्माण करण्यासाठी आदिवासी कुटुंबाच्या घराभोवती असलेल्या परसबागेत विशिष्ट भाजीपाला व फळांची निवड करून लागवड करण्यास प्रोत्साहन देण्याची फळझाडे व भाजीपाला पिकाची योजना सन २००७-०८मध्ये राबविण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे. त्यासाठी रुपये ३०.०० लाख (रुपये तीस लाख फक्त) इतकी रक्कम खर्च करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. ही योजना राज्यातील ठाणे, पुणे,नाशिक

,धुळे नंदूरबार ,जळगांव,अहमदनगर, नांदेड यवतमाळ, गडचिरोली, चंद्रपूर व अमरावती या जिल्ह्यातील आदिवासी कुटुंबाच्या परसबागेत राबविण्यात यावी.

२. उद्दिष्ट :-

सन २००७-०८ या वर्षी १२००० लाभार्थ्यांच्या परसबागेत फळझाडे व भाजीपाला पिकांची लागवड करण्याचे उद्दिष्ट आहे. सदर उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी फळझाडे व भाजीपाल्याची कलमे/रोपे ही शासकिय अथवा नोंदणीकृत खाजगी रोपवाटिकांमधून पुरविण्यात येतील. तसेच बियाणे कृषि विद्यापिठ, राष्ट्रीय बीज निगम, राज्य बियाणे महामंडळ यांचेकडून उपलब्ध करून देण्यात येतील व अवजारांमध्ये खुरपी, फावडे, टिकाव व फावडे एकत्रित असलेले अवजार इत्यादिचा समावेश राहिल. यापैकी २ अवजारांचा संच महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ/महाराष्ट्र लघु उद्योग विकास महामंडळ/महाराष्ट्र राज्य पणन महामंडळातर्फे घेऊन पुरवठा करण्यात येईल.

३. लाभार्थी निवड :-

आदिवासी क्षेत्रातील ज्या कुपोषणग्रस्त गांवामधील आदिवासी कुटुंबाकडे शेतजमीन किंवा परसबाग उपलब्ध असेल अशा आदिवासी लाभार्थींची सन २००७-०८ या वर्षी आदिवासी कुटुंबाची निवड करण्यात येईल. मात्र यापुर्वी लाभ घेतलेल्या लाभधारकांना या योजनेचा लाभ पुन्हा देण्यात येणार नाही.

४. या कार्यक्रमांतर्गत लावावयाची फळझाडे/भाजीपाला :-

१. पेरु, २. पपई, ३. शेवगा, ४. कडीपत्ता, ५. अळू, ६. मेथी, ७.लाल भोपळा, ८. पालक, ९. वाल, १०. दोडका, ११. दुधी भोपळा, १२. वांगी, १३. टॅमेटो, १४. गवार इ.

५. लाभ द्यावयाचे साहित्य व सामुग्री पुरवठा :-

प्रती लाभार्थी रु. १५० /- किंमतीची फळझाड/भाजीपाला लागवड साहित्य पुरवठा व रु. १००/- चे अवजारांचा संच पुरविण्यात येईल.

६. अंमलबजावणी करणारी यंत्रणा :-

सदर कार्यक्रम संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, यांचेमार्फत राबविण्यात येईल.

७. लाभार्थी प्रशिक्षण :-

या कार्यक्रमाचे प्रशिक्षण देऊन रोपांची लागवड, जोपासना, फळे काढणी यांचे तांत्रिक मार्गदर्शन करणे, फळे व भाजीपाला यांचे खाद्य पदार्थ तयार करणे बाबत मार्गदर्शन करून देणे, प्रशिक्षण दरम्यान पुरविलेल्या फळझाडांचे व भाजीपाल्यांचे पदार्थ खावयास देणे,आरोग्य विभागाचा तांत्रिक सल्ला देणे व पुढील हंगामातील बियाणे तयार करणे, साठवणे व पुर्नलागवडीचे प्रशिक्षण देणे. प्रशिक्षण प्रत्येक गावाच्या ग्रामपंचायतीमार्फत देण्यात येईल.

८.संनियंत्रण , आढावा व मुल्यमापन :-

संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी या योजनेचा गावनिहाय आढावा घेऊन लागवडीच्या संबंधीचा अहवाल विभागीय कृषि सहसंचालक मार्फत संचालक (फलोत्पादन) यांना सादर करतील. फलोत्पादन संचालक, पुणे हे अहवाल शासनास सादर करतील .

९. योजनेंतर्गत तपासणी :-

या योजनेंतर्गत लागवड केलेल्या परसबागातील लागवडीची तपासणी खालीलप्रमाणे करण्यात येत आहे :-

१.	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	१ टक्का
२.	उपविभागीय कृषि अधिकारी	५ टक्के
३.	तालुका कृषि अधिकारी	१० टक्के
४.	मंडळ कृषि अधिकारी	२५ टक्के
५.	कृषि पर्यवेक्षक	५० टक्के
६.	कृषि सहाय्यक	१०० टक्के

१०. आहरण व संवितरण अधिकारी:-

या कार्यक्रमासाठी संचालक, फलोत्पादन, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे हे आहरण व संवितरण अधिकारी रहातील. मंजूर निधीचे संबंधित जिल्ह्यांना संगणकीय अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीद्वारे वितरण करण्यास त्यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. वित्त विभागाच्या संदर्भाधिन क्र.२ येथे अल्लेख केलेल्या परिपत्रकातील तसेच कृषी व पदुम विभागाच्या संदर्भाधिन क्र.३ च्या पत्रातील व क्र.४ च्या शासन निर्णयातील सूचनांचा काटेकोरपणे अवलंब करण्यात यावा.

११. या योजनेसाठी होणारा खर्च रु. ३०.०० लाख हा सन २००७-०८ या वर्षी पुढील लेखाशिर्षाखालील मंजूर तरतुदीतून भागविण्यात येईल.

"मागणी क्र. डी-२,
२४०१-पीक संवर्धन,
११९, बागायती व भाजीपाला पिके,
(०१) (२७) मेळघाट परिसरात परसमळे योजना
(२४०१ ३६५४) ४३ अर्थसहाय्य."

१२. हे आदेश वित्तिय अधिकार नियमपुस्तिका, १९७८ भाग पहिला, उपविभाग तीन मधील अनुक्रमांक ४, परिच्छेद क्र.२७ (२) अन्वये प्रशासकीय विभागांना प्रदान केलेल्या अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

१३. हा शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा संकेतांक असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि.म.कोकणे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

आयुक्त कृषि, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य , पुणे. (१० प्रती)
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई
फलोत्पादन संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य , पुणे. (१० प्रती)
सर्व विभागीय आयुक्त ,
सर्व जिल्हाधिकारी,
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र लघु उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य पणन महामंडळ, पुणे
सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
सर्व उपविभागीय कृषि अधिकारी,
सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय ग्रंथालय, विधान भवन, मुंबई (२ प्रती)
महालेखापाल-१-२(लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा व परिक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
सर्व मंत्रालयीन विभाग
सर्व विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य
कक्ष अधिकारी-२ अ कृषि व पदुम विभाग.
सर्व कार्यासने कृषि व पदुम विभाग.
माहिती व जनसंपर्क संचालनालय (प्रसिध्दिसाठी)
निवड नस्ती.